

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Life on a strip : essayism and emigration in contemporary chinese literature

Krenz, J.

Citation

Krenz, J. (2018, May 15). *Life on a strip : essayism and emigration in contemporary chinese literature*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/62213>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/62213>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/62088> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Krenz, Joanna

Title: Life on a strip : essayism and emigration in contemporary Chinese literature

Date: 2018-05-15

Samenvatting in het Nederlands

Deze studie richt zich op het vertoog over emigratie in de hedendaagse Chinese literatuur, en nodigt uit tot reflectie op mechanismen die literair schrijven verbinden met hetgeen men gewoonlijk waarneemt als extra-tekstuele werkelijkheid, namelijk de sfeer van individueel en collectief geleefde ervaring. Door het prisma van de evolutie van (onze benadering van) literaire genres tracht ik vast te stellen waar in de literatuur er “paradigmatische speling” optreedt: als manieren om literatuur te begrijpen en beschrijven tekort blijken te schieten, en nieuwe manieren zich aandienen.

Echter, in plaats van een literair-historisch perspectief dat doorbraken in het collectieve bewustzijn markeert – zoals die van antiek naar modern en postmodern – concentreer ik me op verschuivingen binnen individuele literaire werken, die effectiever te vatten zijn in de taal van de natuurwetenschappen. Ik betoog dat teksten op verschillende niveau's en onder verschillende omstandigheden begrijpbaar en beschrijfbaar kunnen zijn binnen een natuurkunde van de literatuur: van een op genre gebaseerde “Newtoniaanse” variant naar een universaliserende “Einsteiniaanse” variant waarvan de conceptuele structuren worden weerspiegeld in het essay, en dan naar een “quantum”-variant waarvan ik de microdynamiek observeer tijdens mijn onderzoek van het verschijnsel essayisering.

Mijn proefschrift put uit Westers én Chinees denken over literatuur. Ik heb bijzondere belangstelling voor beider bevindingen waar het gaat om essayisme en zijn rol in de cultuur, inclusief het verband met uiteenlopende vormen van fysieke en intellectuele ontplaatsing (*displacement*), die in beide tradities vroeg worden herkend.

Deel een van het proefschrift bespreekt de mechanica van het genre van het essay als een verknoping van het tekstuele en het geleefde. Hoofdstuk 1 onderzoekt een quasi-discipline met als werktitel de “emigratologie van het essay”, dat wil zeggen een streng in het meta-literaire debat over het essay volgens welke het essay zijn oorsprong heeft in emigratie of emigratief van aard is. Hierbij is er aandacht voor de poëtica's van individuele auteurs én voor meer collectieve literatuuropvattingen. Voor het eerste liggen werken van Zhang Zhen, Tsering Woesser en Wang Xiaoni ter tafel; voor het tweede werken van Yu Jian, Wang Jiaxin en Yang Lian.

Omgekeerd richt hoofdstuk 2 zich op de “essayografie van emigratie”, dat wil zeggen tekstuele representaties van emigratie in de vorm van essays, met bijzondere aandacht voor de manieren waarop emigratie-ervaringen ruimtetijdelijk in kaart worden gebracht in een tekstuele vorm, die ik hier opvat als een tijdelijke, driedimensionele vorm van de constellatie tekst-auteur-lezer. Een abstracte, ideale architectuur van het essay wordt dan gemodelleerd als de Möbiusband, een onoriënteerbare topologische structuur met twee optisch onderscheiden

oppervlakken – hier: leven en schrijven – die gedraaid zijn zodat ze worden omgevormd tot een enkel oppervlak, in een niet-binair dualisme. Ik verken de synchronisatie van tekstvectoren – dat wil zeggen de richtingen waarin de handen van de auteur en de hoofden van de auteur en de lezer worden getrokken door bijvoorbeeld talige structuren, genre-conventies, intertekstuele mechanismen – met vectoren waarin die handen en hoofden worden voortgedreven door de geleefde ervaring. De Chinese terminologie voor het essay laat deze omvormingen zien en vergemakkelijkt hun beschrijving, met behulp van de verfijnde, ruimtetijdelijk gestructureerde (sub)genre-categorieën van *sanwen*, *suibi* en *zawen*, en ik put uit het hermeneutisch potentieel daarvan. Dit stel me in staat drie typen van essayistische mechanismen te identificeren, die ik noem: *herverzamelen* / *herinneren* (*recollecting*), *verzamelen* (*collecting*) en *her-verzamelen* / *her-inneren* (*re-collecting*).

Deel een wordt gevolgd door een tussenspel. Dat begint met een verificatie van de bewering van de essayologen dat de essayistische geest – of, in post-metafysische terminologie, essayheid – nog steeds actief is in de cultuur, voorbij de vorm van het essay zelf, en dat die andere literaire genres en andere culturele sferen beïnvloedt. Ik neem afstand van de beweringen van de essayologen, en betoog dat zogenaamde essayisering slechts in zoverre een waardevol meta-literair perspectief biedt dat ze heroverweging uitlokt van dynamische tekstuele mechanismen die tekst, auteur en lezer aangaan, dat wil zeggen: de gelijktijdige aanpak, door die mechanismen, van de literaire vorm, op het subcellulaire quantum-niveau van het werk. Interventie in tekstuele microstructuren brengt verschijnselen op gang die niet benaderd kunnen worden binnen traditionele, op genres gebaseerde paradigma's van de studie van de literatuur. Om die reden bied ik aan het eind van het tussenspel enige theoretische en methodologische ruggesteun, ten behoeve van verdere reflectie.

In deel twee van dit werk wordt het begrip “quantumliteratuur” vervolgens ontwikkeld en geëvalueerd. In hoofdstuk 3 stel ik zijn methoden en zijn gereedschap experimenteel op de proef, via gedetailleerde tekstanalyse in verschillende genres, door die bloot te stellen aan verschillende vormen van essayisering. De auteurs die ik hier bespreek zijn Wang Xiaoni, Gao Xingjian, Liao Yiwu en Su Xiaokang. Hoofdstukken 4 en 5 verkennen de mogelijkheden die de auteur heeft om essayiserings-reacties in het eigen oeuvre te beheersen en ze op te nemen in de eigen algehele literaire strategie. Ik onderzoek dergelijke methoden van “oeuvre-beheer” in het werk van Bei Dao, Zhai Yongming, Ha Jin en Han Shaogong.

Deel drie, dat samenvalt met hoofdstuk 6, fungeert als een coda, en brengt intuïties en veronderstellingen bijeen die zijn ontstaan bij het schrijven van de voorgaande hoofdstukken, mede met het oog op toekomstig onderzoek. Dit deel beziet essayisering vanuit het meta-perspectief dat wordt geboden door vertaling, en richt zich op vertaling als een proces van redistributie van het essayistisch potentieel van een tekst. Ik analyseer drie Chinese versies van Paul Celans “Doodsfuga” (Todesfuge) en traceer overeenkomsten in de wisselwerking tussen enerzijds het schrijven van essays en anderzijds de theoretische en praktische benadering van vertalen, bij drie verschillende auteurs/vertalers: Wang Jiixin, Bei Dao en Yi Sha. In de laatste casus, over intermediale praktijken in het werk van Yu Jian, bespreek ik parallellen tussen het essayistische en het vertaalachtige, en de mogelijkheid om het essay te behandelen als een vertaalachtig genre. Dit leidt tot vervolgvragen over de wederzijdse vertaalbaarheid van vertogen, inclusief de vertaalbaarheid van het vertaalvertoog zelf.